ואע"ג דהשתא לא קרינן ביה [1]לא יגוש סוף אתי לידי לא יגוש מתיב רב כהנא אומדים כמה אדם רוצה ליתן ויהיו אלף זוז בידו בין ליתן מכאן ועד ל' יום ובין ליתן מכאן ועד עשר שנים ואי אמרת שביעית משמטתו כולהו נמי בעי שלומי ליה אמר רבא הב"ע במלוה על המשכון ובמוסר שטרותיו לב"ד דתנן [א]המלוה על המשכון [ב]והמוסר שטרותיו לב"ד אין משמיטין איכא דאמרי א"ר יהודה אמר שמואל המלוה את חבירו לעשר שנים [ג]אין שביעית משמטתו ואע"ג דאתי לידי לא יגוש השתא מיהא לא קרינן ביה לא יגוש אמר רב כהנא אף אנן נמי תנינא אומדין כמה אדם רוצה ליתן ויהיו אלף זוז בידו בין ליתן מכאן ועד ל' יום ובין ליתן מכאן ועד עשר שנים ואי אמרת שביעית משמטתו כולהו נמי בעו שלומי ליה אמר רבא הב"ע במלוה על המשכון ובמוסר שטרותיו לב"ד דתנן המלוה על המשכון והמוסר שטרותיו לב"ד אין משמיטין ואמר רב יהודה אמר שמואל האומר לחבירו ע"מ שלא תשמטני שביעית שביעית משמטת לימא קסבר שמואל מתנה על מה שכתוב בתורה הוא [ד]וכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל והא איתמר [ה]האומר לחבירו על מנת שאין לך עלי אונאה רב אומר [ו]יש לו עליו אונאה ושמואל אומר אין לו עליו אונאה הא איתמר עלה [ז]אמר רב ענן לדידי מפרשא [ח]ליה מיניה דשמואל על מנת שאין לך עלי אונאה אין לו עליו אונאה על מנת שאין בו אונאה הרי יש בו אונאה ה"נ [ט]על מנת שלא תשמטני בשביעית אין שביעית משמטתו ע"מ שלא תשמטני שביעית שביעית משמטתו תנא [י]המלוה את חבירו סתם אינו רשאי לתובעו פחות מל' יום סבר רבה בר בר חנה קמיה דרב למימר ה"מ במלוה בשטר דלא עבד איניש דטרח דכתב שטר בציר מתלתין יומין אבל מלוה על פה לא אמר ליה רב הכי אמר חביבי [כ]אחד המלוה בשטר ואחד המלוה על פה תניא נמי הכי המלוה את חבירו סתם אינו רשאי לתובעו פחות משלשים יום אחד המלוה בשטר ואחד המלוה על פה אמר ליה שמואל לרב מתנה [ל]לא תיתיב [מ]אכרעיך עד דמפרשת לה להא שמעתא מנא הא מילתא דאמור רבנן המלוה את חבירו סתם אינו רשאי לתובעו פחות מל' יום אחד המלוה בשטר ואחד המלוה על פה א"ל דכתיב [2]קרבה שנת השבע שנת השמטה ממשמע שנאמר קרבה שנת השבע איני יודע שהיא שנת שמטה אלא מה תלמוד לומר שנת השמטה לומר לך [נ][יש] שמטה אחרת שהיא כזו ואיזו זו המלוה את חבירו סתם שאינו רשאי לתובעו בפחות משלשים יום [ס]דאמר מר שלשים יום בשנה חשוב שנה [ע]ואמר רב יהודה אמר רב [פ]הפותח בית הצואר בשבת חייב חטאת מתקיף לה רב כהנא וכי מה בין זה למגופת חבית א"ל זה חבור וזה אינו חבור ואמר רב יהודה אמר רב [צ]שלשת לוגין מים שנפל לתוכן קורטוב של יין ומראיהן כמראה יין ונפלו למקוה לא פסלוהו מתקיף לה רב כהנא וכי מה בין זה למי צבע דתנן [ק]ר' יוסי אומר [ר]מי צבע פוסלין את המקוה בשלשת לוגין א"ל רבא התם מיא דצבעא מקרי הכא חמרא מזיגא מקרי והתני רבי חייא הורידו את המקוה אמר רבא לא קשיא הא רבי יוחנן בן נורי הא רבנן דתנן [ש]שלשת לוגין מים

חסר

ואע"ג דהשתא. בשביעית לא קרינא ביה לא יגוש שהרי אם בא לנגשו בלא שביעית נמי אינו יכול לא אמרי' כיון דלא קרינן ביה לא יגוש לא קרינן ביה [ד]שמוט דסוף אתי לידי לא יגוש והכי משתמע ביה קרא לא יגוש בזמנו את רעהו כי קרא שמטה קודם לכן: **מוסר שטרותיו לב"ד.** הוא פרוזבול שהתקין הלל שכותב בו מוסרני לכם פלוני ופלוני הדיינין שבמקום פלוני שכל חוב שיש לי שאגבנו כל זמן שארצה[ס]: **אין משמיטין.** דלא קרינן ביה לא יגוש שהרי אינו תובע כלום: **לדידי מיפרשא לי כו' אין לו עליו אונאה.** שהמתנה על מה שכתוב בתורה תנאו קיים ואם אמר לו ע"מ שאין בו אונאה אין זה מתנה שימחול לו אונאתו אלא הוא התנה עמו שאינו אונהו במכר זה והרי אנו רואים שיש בו אונאה ובהאי מודה שמואל דיש לו עליו אונאה. ה"נ אם אמר לו [פ]לוה הלוני על מנת שלא תשמטני אתה בשביעית תנאי הוא זה ואע"פ שהתנה על מה שכתוב בתורה תנאו קיים אבל אם אמר לו על מנת שלא תשמטני שביעית השביעית אינה מסורה בידו להתנות שלא תהא השביעית משמטת לפיכך אין כאן תנאי: **חביבי.** תרגום של דודי. רבי חייא אחי אביו היה: **שהיא כזו.** שקרויה שנה: **הפותח בית הצואר.** שעשה פה לחלוק חדש: **חייב.** שתיקן כלי. הא דנקט לה הכא משום דאמר רב יהודה לעיל המלוה את חברו לעשר שנים כו' ואותביה רב כהנא נקט נמי לכולהו הנך מילי דשמעתין דאמרינהו רב יהודה ואותביה רב כהנא: **וכי מה בין זה למגופת החבית.** דאמרינן בפרק חבית שנשברה (שבת דף קמו.) דמתיז ראשה בשבת בסייף לפתוח את החבית: **זה.** דבית הצואר היה חיבור הלכך פתח תיקון חדש הוא זה אבל המגופה אע"פ שהיא טוחה על פי החבית בטיט אין זה חיבור והוה לה כפתוחה ועומדת: **חסר קורטוב.** לא גרסינן ברב יהודה: **לא פסלוהו.** דזיל בתר חזותא ויין אינו פוסל את המקוה ופסול מקוה במים שאובין מדרבנן הוא: **והתני ר' חייא.** שלשת לוגין מים שנפל לתוכן קורטוב יין ומראיהן כמראה יין ונפלו למקוה: **הורידו את המקוה.** מהכשרו לפסול: **הא ר' יוחנן בן נורי.** רב כרבי יוחנן בן נורי דאזיל בתר חזותא:

חסר

איכא דאמרי המלוה חבירו (בשטר) לעשר שנים אין שביעית משמטתו. אומר ר"ת דהלכה כלישנא בתרא דה"נ מתני' מסייע ליה וקשיא ללישנא קמא (א) ובאזהרות הגיה ר"ת [ט]וזמן עשר [י](כסף) כי ילוו ולא במשפט בתלי ימיו יעזבנו:

המוסר שטרותיו לב"ד. פירש הקונט' דהיינו פרוזבול ולא נראה דהא במסכת שביעית (פ"י מ"ב) תני המוסר שטרותיו לב"ד והדר קתני פרוזבול אינו משמט אלמא תרי מילי נינהו לכן נראה דתרי מילי נינהו ומוסר שטרותיו לב"ד מדאורייתא אינו משמט:

ושמואל אומר אין לו עליו אונאה. וא"ת מי דמי הכא השביעית ודאי עקר אבל התם מי יימר דעקר כדאמרי' בהזהב (ב"מ דף נא:) [ק][שמא לא יהא בו אונאה] וי"ל דה"נ מי יימר דעקר שמא יפרע לו קודם:

על מנת שאין בו אונאה הרי יש בו אונאה. פי' הקונטרס על מנת כו' כלומר אני מבטיחך מאונאה שאין בו והרי יש בו אונאה דהוי' מקח טעות שכתב (ב) ולא נראה דהיכי מדמה ה"נ על מנת שלא תשמטני שביעית משמטת והתם לא שייך טעמא דמקח טעות ולכך פי' רשב"ס ע"מ שאין בו אונאה משמע שלא יחול איסור לאו דלא תונו על המקח ועי"כ הוא אל שאין יכול לבטל (ג) מאותה אונאה ע"מ שאין לך עלי אונאה כלומר שלא תתבע לי האונאה אלא תמחול לי תנאו קיים וה"נ על מנת שלא תשמט שביעית כלומר שלא יחול איסור שביעית אם אקח ממך אחר השמטה שביעית משמטתו והשתא ניחא שהן שוין:

אמר

עין משפט
נר מצוה

יד א מיי' פ"ט מהל' שמיטין הל' יד סמג עשין קמא טוש"ע ח"מ סי' סז סעיף ג ופעי' יב:
טו ב מיי' שם הל' טו טוש"ע שם סעיף יא:
טז ג מיי' שם הל' ט טוש"ע שם סעיף י:
יז ד מיי' פי"ז מהלכות אישות הלכה ט סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לח סעיף ה בהג"ה:
יח ה מיי' פי"ג מהלכות מכירה הל' ג סמג לאוין קע טוש"ע ח"מ סי' רכז סעיף כא:
יט ו מיי' פ"ט מהל' שמיטין הל' י סמג עשין פו טוש"ע ח"מ סי' סז סעיף ט:
כ ז ח מיי' פי"ג מהל' מלוה הלכה ה סמג עשין צד טוש"ע ח"מ סי' עג סעיף א:
כא ט מיי' פ"י מהל' שבת הלכה י סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שיז סעיף ג:
כב י מיי' פ"ז מהל' מקואות הלכה י סמג עשין רמח טוש"ע י"ד סי' רא סעיף כג:
כג כ מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סעיף כד וסעיף כה:

◆

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה איכא כו' קמא ובאזהרות הגיה: **(ב)** ד"ה על כו' שכתב לו ולא: **(ג)** בא"ד לבטל הלאו מאומה:

◆

רבינו חננאל

אמר רב יהודה אמר שמואל המלוה את חברו לי' שנים אין שביעית משמטת ואע"ג דאחר עשר שנים אתי לידי לא יגוש השתא מיהא לא קרינן ביה לא יגוש. ומסייעא ליה מהא דתנן אומרין כמה אדם רוצה ליתן ויהא בידו אלף זוז בין ליתנם מיכן עד שלשים יום ובין ליתנם מיכן ועד עשר שנים ואי אמרת המלוה לעשר שנים שביעית משמטתו כולהו אלף זוז בעי לשלומי דהא אי אפשר לעשר שנים בלא שמיטה. ודחה (א) רבה ואמר מתני' במלוה על המשכון או במוסר שטרותיו לב"ד דכי האי גוונא (המלוה לעשר שנים) אינו משמט דתנן המלוה את חברו על המשכון והמוסר שטרותיו לב"ד אין משמטין. ואמר רב יהודה אמר שמואל המלוה את חברו על מנת שלא תשמטנו שביעית כו'. ואסיק' אמר רב ענן לדידי מיפרשא לי מיניה דמר שמואל על מנת שאין לך עלי אונאה אין לו עליו אונאה על מנת שאין בו אונאה הרי יש בו אונאה. הכא נמי על מנת שלא תשמטנו שביעית אין שביעית משמטתו על מנת שאין השביעית משמטתו שביעית משמטתו(ב): תניא המלוה את חברו סתם אין רשאי להובעו פחות מל' יום אחד מלוה בשטר ואחד מלוה על פה. מנא הני מילי מדכתיב קרבה שנת השבע שנת השמטה מה ת"ל שנת השמטה אלא יש לך שמטה אחרת שמשמטת כשנת השבע ואיזו היא זה המלוה את חברו סתם שאין רשאי לתובעו פחות מל' יום שהן חשובין כשנה דאמר מר שלשים יום בשנה חשובים שנה: אמר רב הפותח בית הצואר בבגד בשבת בשגגה חייב חטאת. ואינו דומה למגופת החבית שמותר כי זה חיבור ומגופת החבית אינה חיבור. אמר רב ג' לוגין מים שנפל לתוכן קורטוב יין (ומראהו) כמראה יין [ומראיהן] ונפלו למקוה לא פסלוהו. ולא דמו למי צבע דפוסלין בג' לוגין דהתם מיא דצבעא מיקרו והמים הן שפוסלין המקוה הכא חמרא מזיגא מיקרי. איני והתני ר' חייא הורידו את המקוה. ופירק רבא רב דאמר כר' יוחנן בן נורי ור' חייא כרבנן דתנן (במקואות פ"ז מ"ה) ג' לוגין

(א) לפנינו הגירסא רבה: ג) כ"ה גירסת רבינו וה"ע דעל מנת שלא תשמטנו (בענין הפעיל) שביעית הוא כאלו אמר על מנת שלא תשמיטני אתה הלוה את החוב בשביעית. כי שביעית הוא כמו בשביעית כדמתרגם והשביעית תשמטנה (שמות כג יא):

מסורת הש"ס

[א] שביעית פ"י מ"ב גיטין לו., [ב] [קדושין יט: וש"נ], [ג] ב"מ נא. כתובות פד., [ד] [ב"מ נ"א:], [ה] ס"א לי, [ו] [תוספתא דב"מ פרק ז], [ז] [קדושין לו: וש"נ], [ח] [עמ"ש תוס' נזיר כד: בד"ה אמר שמואל וכו' פירוש על זה], [ט] גירסת מהרש"ס, [י] ר"ה ו: [נדה מד: מה.], [כ] שבת מח., [ל] ערובין כט: מקואות פ"ז מ"ג, [מ] חולין כו. מקואות פ"ז מ"ה, [נ] [דברים טו], [ס] [שביעית פ"י מ"ד], [ע] רש"א המלוה ע"ש, [פ] [ויותר מבואר בתוס' דב"ב קמח: ד"ה יאין השביעית כו'], [צ] רש"א מ"א, [ק] רש"ל.

◆

תורה אור השלם

1. וְזֶה דְּבַר הַשְּׁמִטָּה שָׁמוֹט כָּל בַּעַל מַשֵּׁה יָדוֹ אֲשֶׁר יַשֶּׁה בְּרֵעֵהוּ לֹא יִגֹּשׂ אֶת רֵעֵהוּ וְאֶת אָחִיו כִּי קָרָא שְׁמִטָּה לַיְיָ:
דברים טו ב

2. הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן יִהְיֶה דָבָר עִם לְבָבְךָ בְלִיַּעַל לֵאמֹר קָרְבָה שְׁנַת הַשֶּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה וְרָעָה עֵינְךָ בְּאָחִיךָ הָאֶבְיוֹן וְלֹא תִתֵּן לוֹ וְקָרָא עָלֶיךָ אֶל יְיָ וְהָיָה בְךָ חֵטְא:
דברים טו ט

◆

מוסף רש"י

על מנת שאין לך עלי אונאה. על מנת שאין לך עלי דין אונאה אמכור לך חפץ זה (כתובות פד.). **יש לו עליו אונאה.** דמתנה על של תורה הוא אל תונו (שם). **על מנת שאין בו אונאה.** אם אמר בלשון זה אין זה לשון מחילת אונאה אלא לשון תביעת אונאה, דעל מנת שאין בו אונאה אמר והרי יש בו ומקח טעות נמי הוי ואם רצה לחזור חוזר לגמרי (ב"מ נא.). **הפותח בית הצואר.** של חלוק לכתחילה, **חייב חטאת.** דהשתא קמשוי ליה מנא וחייב משום מכה בפטיש והיינו גמר מלאכה (שבת מח.). **מה בין זו למגופת חבית.** דתנן (שם קמו.) מביא אדם חבית ומתיז את ראשה בסייף ומניחה לפני האורחים (שם מח.), וזה אינו חיבור. מגופה אינה מן החבית עצמו ואע"פ שדבוקה בו אינו חשוב חיבור שהרי ליטול עומדת, אבל כשנארג כולו חיבור (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones